

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

_____ А.Д. Остапчук

« _____ » _____ 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри виробничого та

інвестиційного менеджменту

Протокол № 12 від «12» травня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ Л.В. Шинкарук

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ І ГРАНТИ

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Управління інвестиційною діяльністю та міжнародними
Проектами»

Розробники к.е.н., Доцент Титарчук І.М.

Факультет Аграрного менеджменту

Київ – 2021 р.

1.Опис навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ ТА ГРАНТИ

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітній ступінь	«Магістр»
Освітня програма	Управління інвестиційною діяльністю та міжнародними проектами
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Нормативна
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-
Форма контролю	екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки	1
Семестр	1
Лекційні заняття	15 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота	75
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	3 год. 5 год.

2.МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна тематика дисципліни “Міжнародні програми та гранти” пов’язана з вивченням дисциплін економічного профілю.

Предметом вивчення дисципліни “Міжнародні програми та гранти” є процеси вибору, створення проектної пропозиції та подання проектної заявки на отримання гранту, що використовується для отримання додаткового іноземного інвестування як підприємницької, так і освітньої діяльності.

Метою дисципліни «Міжнародні програми та гранти» є формування у студентів необхідних теоретичних знань і практичних навичок з методології розробки проектів та грантів в рамках міжнародних програм.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні програми та гранти» є

- засвоїти основні теоретичні, методичні та організаційні основи міжнародного проектного менеджменту;

- оволодіти методами управління міжнародними проектами та грантами на всіх етапах створення та реалізації проекту;

- навчитися застосовувати набуті знання зі створення та реалізації міжнародних проектів та грантів.

Згідно вимог освітньо-професійної програми студенти повинні **знати**:

- як використовувати методи та інструменти процеси вибору, створення проектної пропозиції та подання проектної заявки на отримання гранту, що використовується для отримання додаткового іноземного інвестування як підприємницької, так і освітньої діяльності;

- які організаційні проблеми виникають у зв’язку зі створенням та реалізацією міжнародних проектів та грантів;

- як створити умови для здійснення будь-якого міжнародного проекту та визначити його стратегічні цілі, а також встановити необхідні вимоги до кінцевих результатів міжнародного проекту;

- як сформулювати перелік робіт по створенню проектної пропозиції та встановити терміни їх виконання;

- які можливості щодо отримання фінансування дають основні міжнародні програми;

- як приймати стратегічні рішення стосовно отримання міжнародного фінансування.

вміти:

- оцінити обсяги робіт по міжнародному проекту;

- організувати працю та раціонально розподілити роботи між виконавцями,

- сформулювати проектну команду та ефективно управляти нею на всіх етапах підготовки проектної пропозиції;

- визначати бюджет міжнародних проектів;
- розробляти управлінські рішення у відповідь на зміни ситуації у ході підготовки проекту.

Дисципліна “Міжнародні програми та гранти” викладається для студентів денної форми навчання. При викладанні використовують електронні бази даних та офіційні сайти міжнародних програм та різних іноземних грантодавців.

При вивчення дисципліни “Міжнародні програми та гранти” використовуються наступні форми навчального процесу: лекції, практичні заняття, активні методи навчання (кейс-стаді), робота в групах, індивідуальна робота, самостійна робота студентів.

Форма контролю знань студентів з дисципліни “Міжнародні програми та гранти” – екзамен.

3.ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ ТА ГРАНТИ»

Змістовий модуль 1.

МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА ЕРАЗМУС+

Тема 1. Європейський Союз та Україна: пошук проектної тематики

Передумови та етапи розвитку європейської інтеграції. Позитивні та негативні передумови створення Європейського Союзу. Етапи розвитку європейської інтеграції. Інтеграційні процеси Європейського Союзу. Брекзйт.

Ретроспективний аналіз відносин України та Європейського Союзу. Угода про Асоціацію з ЄС: позитивні та негативні наслідки для суспільства. Позитивні та негативні наслідки угоди про ЗВТ з ЄС для України.

Спільний ринок як основа функціонування ЄС. Принципи вільного руху товарів, капіталів, послуг та робочої сили в ЄС та можливості для України.

Бюджетна політика ЄС. Структура доходів бюджету ЄС та ресурси для його формування. Структура доходної та видаткової частин бюджету ЄС. Детальний розгляд таких статей бюджету ЄС, як: «Інтелектуальний та всеохоплюючий розвиток» та «Сталий розвиток: природні ресурси».

Соціальна та регіональна політики ЄС. Характеристика регіональних диспропорцій ЄС та політики щодо їх усунення. Рівень економічного та соціального розвитку країн ЄС та України: порівняльний аналіз.

Перспективи вступу України в ЄС. «Копенгагенські критерії» для отримання членства в ЄС. Чинники, що ускладнюють рух України до ЄС з української сторони. Чинники, що ускладнюють рух України до ЄС з боку з європейської сторони.

Тема 2. Програма Еразмус+: можливості для України

КА1: навчальна (академічна) мобільність. Сутність програми. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Поетапна можливість участі у проектах кредитної мобільності для вищих навчальних закладів. Поетапна можливість участі у проектах кредитної мобільності для індивідуальних заявок студентів. Дослідження досвіду участі організацій України у проектах з кредитної мобільності.

КА2. Проекти співпраці. Сутність програми. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Поетапна можливість участі у проектах співпраці для вищих навчальних закладів. Аплікаційні вимоги для проектів за напрямом «Розвиток потенціалу вищої освіти». Аплікаційні вимоги для проектів за напрямом «Альянси знань і Альянси професійних компетентностей». Аплікаційні вимоги для

проектів за напрямом «Стратегічні партнерства». Дослідження досвіду участі організацій України у проектах співпраці.

КА2. Підтримка реформ. Основні цілі підтримки реформ у сфері вищої освіти. Підтримка відкритого методу координації, порядок денний з модернізації вищої освіти, Болонський процес. Розвиток і запровадження інструментів прозорості ЄС. Визнання кваліфікацій (NARIC – Національний інформаційний центр офіційного визнання свідоцтв про освіту). Мережа експертів з реформування вищої освіти у країнах-сусідах та країнах-кандидатах (Higher Education Reform Experts - HERE). Міжнародний діалог щодо освітньої політики.

Всесвітня асоціація випускників. Міжнародна привабливість і пропагування вищої освіти.

Тема 3. Програма Жан Моне

Сутність та специфічні риси програми Жана Моне. Сутність програми. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Поетапна можливість участі у проектах Жана Моне для вищих навчальних закладів. Дослідження досвіду участі організацій України у міжнародній програмі Жана Моне.

Жан Моне модулі (Jean Monnet Modules). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектною пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації модулів Жан Моне.

Кафедри Жан Моне (Jean Monnet Chairs). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектною пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації кафедр Жан Моне.

Жан Моне центри досконалості (Jean Monnet Centres of Excellence). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектною пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації центрів досконалості Жан Моне.

Жан Моне підтримка асоціацій (Jean Monnet support to associations). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектною пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації підтримки асоціацій Жан Моне.

Жан Моне мережі (Jean Monnet Networks). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектною пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації мережі Жан Моне.

Жан Моне проекти (Jean Monnet Projects). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектною

пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації проектів Жан Моне.

Змістовий модуль 2

МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА ГОРИЗОНТ 2020

Тема 4. Програма Горизонт 2020: можливості для України

Загальна характеристика програми. Основні цілі програми. Поетапна можливість участі у програмі Горизонт 2020 для вищих навчальних закладів, організацій, підприємців, окремих науковців, стажерів. Дослідження досвіду участі організацій України у міжнародній програмі Горизонт 2020.

Особливості напрямку «Досконала наука» (Excellent Science). Сутність напрямку. Типи проектів та їх характеристика, що спрямовані на наукові дослідження. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проектів.

Особливості напрямку «Промислове лідерство» (Industrial Leadership). Сутність напрямку. Типи проектів та їх характеристика, що спрямовані на інноваційне підприємництво. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проектів.

Особливості напрямку «Соціальні виклики» (Societal Challenges). Сутність напрямку. Типи проектів та їх характеристика, що спрямовані на соціальний (суспільний) розвиток. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проектів.

Тема 5. Напрямок Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)

Загальна характеристика програми. Основні цілі програми. Поетапна можливість участі за напрямом MSCA для вищих навчальних закладів, організацій, підприємців, окремих науковців, стажерів. Дослідження досвіду участі організацій України в проектах за напрямом MSCA.

Проекти підтримки молодих науковців. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Innovative Training Networks (ITN). Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Research and Innovation Staff Exchange (RISE) для молодих науковців.

Проекти підтримки досвідчених науковців. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Individual Fellowships (IF). Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Research and Innovation Staff Exchange (RISE) для досвідчених науковців.

Проекти підтримки адміністративного персоналу. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Research and Innovation Staff Exchange (RISE) для адміністративного персоналу.

Проекти підтримки наукових заходів. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по European Researchers' Night (NIGHT).

Тема 6. Напрямок COSME для малого та середнього бізнесу

Загальна характеристика програми. Основні цілі програми. Поетапна можливість участі у проектах за напрямом COSME. Бюджетні обмеження. Загальні та специфічні вимоги до проектних пропозицій.

Проекти, що спрямовані на доступ до фінансування. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації.

Проекти, що спрямовані на доступ до ринків. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації.

Проекти, що спрямовані на підвищення конкурентоспроможності. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації.

Проекти, що спрямовані на стартапи. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	разом	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА ЕРАЗМУС+							
Тема 1. Європейський Союз та Україна: пошук проектної тематики	1	30	4	6			20
Тема 2. Програма Еразмус+: можливості для України	5	16	2	4			10
Тема 3. Програма Жан Моне	7	23	2	6			15
Всього за 1 змістовим модулем		69	8	16			45
Змістовий модуль 2. МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА ГОРИЗОНТ 2020							
Тема 4. Програма Горизонт 2020: можливості для України	9	16	2	4			10
Тема 5. Напрямок Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)	11	18	2	6			10
Тема 6. Напрямок COSME для малого та середнього бізнесу	13	17	3	4			10
Разом за змістовим модулем 2		51	7	14			30
Курсова робота			-	-	-	-	-
Усього годин	120		15	30	-	-	75

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
не передбачено навчальним планом		
1		
2		
.		

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА ЕРАЗМУС+		
1	Бюджетна політика ЄС. Структура доходів бюджету ЄС та ресурси для його формування. Структура доходної та видаткової частин бюджету ЄС. Детальний розгляд таких статей бюджету ЄС, як: «Інтелектуальний та всеохоплюючий розвиток» та «Сталий розвиток: природні ресурси».	2
2	Соціальна та регіональна політики ЄС. Характеристика регіональних диспропорцій ЄС та політики щодо їх усунення. Рівень економічного та соціального розвитку країн ЄС та України: порівняльний аналіз.	2
3	Перспективи вступу України в ЄС. «Копенгагенські критерії» для отримання членства в ЄС. Чинники, що ускладнюють рух України до ЄС з української сторони. Чинники, що ускладнюють рух України до ЄС з боку з європейської сторони.	2
4	КА1: навчальна (академічна) мобільність. Сутність програми. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Поетапна можливість участі у проектах кредитної мобільності для вищих навчальних закладів. Поетапна можливість участі у проектах кредитної мобільності для індивідуальних заявок студентів. Дослідження досвіду участі організацій України у проектах з кредитної мобільності.	2
5	КА2. Проекти співпраці. Сутність програми. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Поетапна можливість участі у проектах співпраці для вищих навчальних закладів. Аплікаційні вимоги для проектів за напрямом «Розвиток потенціалу вищої освіти». Аплікаційні вимоги для проектів за напрямом «Альянси знань і Альянси професійних компетентностей». Аплікаційні вимоги для проектів за напрямом «Стратегічні партнерства». Дослідження досвіду участі організацій України у проектах співпраці.	2
6	Сутність та специфічні риси програми Жана Моне. Сутність програми. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Поетапна можливість участі у проектах Жана Моне для вищих навчальних закладів. Дослідження досвіду участі організацій України у міжнародній програмі Жана Моне.	2
7	Жан Моне модулі (Jean Monnet Modules). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектної пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації модулів Жан Моне.	2

8	Жан Моне проекти (Jean Monnet Projects). Сутність проектів. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проекту. Етапи формування проектної пропозиції. Особливості створення бюджету. Специфічні риси імплементації проектів Жан Моне.	2
Разом за модулем 1		16
Змістовий модуль 2. МІЖНАРОДНА ПРОГРАМА ГОРИЗОНТ 2020		
9	Загальна характеристика програми. Основні цілі програми. Поетапна можливість участі у програмі Горизонт 2020 для вищих навчальних закладів, організацій, підприємців, окремих науковців, стажерів. Дослідження досвіду участі організацій України у міжнародній програмі Горизонт 2020.	2
10	Особливості напряму «Соціальні виклики» (Societal Challenges). Сутність напряму. Типи проектів та їх характеристика, що спрямовані на соціальний (суспільний) розвиток. Обов'язкові та специфічні критерії відповідності проектів.	2
11	Загальна характеристика програми. Основні цілі програми. Поетапна можливість участі за напрямом MSCA для вищих навчальних закладів, організацій, підприємців, окремих науковців, стажерів. Дослідження досвіду участі організацій України в проектах за напрямом MSCA.	2
12	Проекти підтримки молодих науковців. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Innovative Training Networks (ITN). Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Research and Innovation Staff Exchange (RISE) для молодих науковців.	2
13	Проекти підтримки досвідчених науковців. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Individual Fellowships (IF). Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації по Research and Innovation Staff Exchange (RISE) для досвідчених науковців.	2
14	Загальна характеристика програми. Основні цілі програми. Поетапна можливість участі у проектах за напрямом COSME. Бюджетні обмеження. Загальні та специфічні вимоги до проектних пропозицій.	2
15	Проекти, що спрямовані на доступ до фінансування. Сутність, вимоги, етапи подання проектної пропозиції, бюджетні обмеження та особливості імплементації.	2
Разом за модулем 2		14

6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

не передбачено навчальним планом		
1		
2		
...		

7.САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість год.
1.	Тема 1. Європейський Союз та Україна: пошук проектної тематики	20
2.	Тема 2. Програма Еразмус+: можливості для України	10
3.	Тема 3. Програма Жан Моне	15
4.	Тема 4. Програма Горизонт 2020: можливості для України	10
5.	Тема 5. Напрямок Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)	10
6.	Тема 6. Напрямок COSME для малого та середнього бізнесу	10
Разом		75

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачено навчальним планом

9. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

Комплект тестів №1

1. Цільовою групою за напрямом Проект Жана Моне можуть бути? а) державні службовці різних рівнів;
б) представники громадянського суспільстві.
в) науковці, експерти, фахівці-практики, що залучені до євроінтеграційних процесів; г) учні, вчителі початкових та середніх шкіл;
д) студенти, викладачі ВНЗ, коледжів та училищ;

2. Чи може український навчальний заклад бути координатором за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+»? а) так. б) ні;

3. Яка група країн ЄС характеризується найвищими показниками регіональної диспропорції за період з 2001 до 2017 рр.?
а) Німеччина, Чехія, Великобританія. б) Бельгія, Польща, Швеція;
в) Греція, Болгарія, Румунія;

4. На який період студент може поїхати на стажування за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» в рамках одного проекту?

- а) від одного до чотирьох років. б) від п'яти днів до двох місяців;
- в) від трьох місяців (або один навчальний семестр) до дванадцяти місяців;

5. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямом Центр досконалості Жана Моне?

- а) 50 тис. євро; б) 100 тис. євро. в) 30 тис. євро;

6. Який мінімальний обсяг аудиторних годин на рік за напрямом Модуль Жана Моне? а) 30 годин;

- б) 40 годин;
- в) 240 годин.

7. Яка група країн ЄС характеризується найвищими показниками безробіття за період з 2001 до 2017 рр.?

- а) Німеччина, Чехія, Великобританія. б) Греція, Іспанія, Хорватія;
- в) Бельгія, Польща, Швеція;

8. Напрямок «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» передбачає:

а) українські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу на умовах повного фінансування українською стороною;

б) європейські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу;

в) американські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу.

9. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямом Проект Жана Моне?

- а) 50 тис. євро; б) 30 тис. євро; в) 60 тис. євро.

10. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямом Кафедра Жана Моне?

- а) 30 тис. євро; б) 50 тис. євро; в) 100 тис. євро.

11. При наявності в університеті проекту за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» за умови обрання студента на стажування йому покривають наступні витрати:

а) витрати на отримання візи.

б) витрати на транспорт (у зв'язку із переміщенням в іншу країну), вартість навчання у закордонному університеті та додатково студент отримує щомісяця протягом всього періоду стажування стипендію у розмірі від 750 євро;

в) вартість навчання у закордонному університеті;

12. До зовнішніх позитивних передумов створення ЄС відносяться:
- а) Конкуренція з США, Азіатсько-Тихоокеанський регіоном; прагнення запобігти війнам;
  - б) Мала площа Європи – просторова близькість країн; обмеженість ресурсів; прагнення підприємств розширити ринки; взаємопроникнення капіталу; використання переваг економіки масштабу; близькість рівнів економічного розвитку;
  - в) Конкуренція між фірмами і організаціями країн; націонал-патріотичні погляди населення; національні стратегічні інтереси.
13. Який дедлайн для подачі проектних заявок за програмою Жана Моне? а) лютий кожного року;
- б) ніяких часових обмежень немає; в) вересень кожного року.
14. Яка група видатків у структурі видаткової частини бюджету ЄС є найбільшою? а) безпека та громадянство;
- б) інтелектуальний та всеохоплюючий розвиток; в) Європа як глобальний гравець.
  - г) сталий розвиток: природні ресурси;
15. Які категорії осіб можуть скористатись стажуванням за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+»?
- а) студенти, викладачі, адміністративний персонал;
  - б) представники графських організацій, військові, медики.
  - в) підприємці, урядовці, керівники вищих навчальних закладів;
16. Яка група країн ЄС характеризується найнижчим рівнем ВВП на душу населення за період з 2001 до 2017 рр.?
- а) Німеччина, Чехія, Великобританія.
  - б) Хорватія, Болгарія, Румунія; в) Бельгія, Польща, Швеція;
17. Внесок до доходної частини бюджету ЄС якої групи країн з переліку є найнижчим (у % до ВВП)?
- а) Греція, Великобританія, Австрія, Швеція, Німеччина; б) Кіпр, Мальта, Люксембург;
  - в) Болгарія, Естонія, Польща.
18. На який період викладач може поїхати на стажування за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» в рамках одного проекту?
- а) від трьох місяців (або один навчальний семестр) до дванадцяти місяців; б) від одного до чотирьох років.
  - в) від п'яти днів до двох місяців;
19. Яка група країн з переліку не входить до ЄС? а) Норвегія, Шотландія, Швейцарія;
- б) Бельгія, Італія, Люксембург, Німеччина, Франція; в) Румунія, Болгарія, Угорщина.

20. До негативних передумов створення ЄС відносяться:

- а) Конкуренція з США, Азіатсько-Тихоокеанський регіоном; прагнення запобігти війнам;
- б) Мала площа Європи – просторова близькість країн; обмеженість ресурсів; прагнення підприємств розширити ринки; взаємопроникнення капіталу; використання переваг економіки масштабу; близькість рівнів економічного розвитку;
- в) Конкуренція між фірмами і організаціями країн; націонал-патріотичні погляди населення; національні стратегічні інтереси.

Комплект тестів №2

1. Які групи країн з переліку входять до ЄС?

- а) Бельгія, Італія, Люксембург, Німеччина, Франція; б) Молдова, Мальта, Латвія.
- в) Норвегія, Шотландія, Швейцарія;

2. При наявності в університеті проекту за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» за умови обрання студента на стажування йому покривають наступні витрати:

- а) вартість навчання у закордонному університеті; б) витрати на отримання візи.
- в) витрати на транспорт (у зв'язку із переміщенням в іншу країну), вартість навчання у закордонному університеті та додатково студент отримує щомісяця протягом всього періоду стажування стипендію у розмірі від 750 євро;

3. Які країни з переліку є офіційними кандидатами до вступу в ЄС? а) Норвегія, Шотландія, Швейцарія.

- б) Україна, Молдова, Грузія;
- в) Албанія, Македонія, Чорногорія, Сербія, Туреччина;

4. Яка група країн ЄС характеризується зменшенням середньої заробітної плати за період з 2001 до 2017 рр.?

- а) Люксембург, Данія, Ірландія;
- б) Польща, Хорватія, Естонія. в) Кіпр, Португалія, Чехія;

5. Які категорії осіб можуть скористатись стажуванням за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+»?

- а) студенти, викладачі, адміністративний персонал;
- б) підприємці, урядовці, керівники вищих навчальних закладів; в) представники графських організацій, військові, медики.

6. Яка група країн ЄС характеризується найнижчим рівнем ВВП на душу населення за період з 2001 до 2017 рр.?

- а) Німеччина, Чехія, Великобританія. б) Бельгія, Польща, Швеція;
- в) Хорватія, Болгарія, Румунія;

7. Чи можете Ви особисто зареєструватися на порталі учасників європейських програм Горизонт 2020 та Еразмус+ та отримати свій власний ECAS account? а) так; б) ні.

8. Яка група видатків у структурі видаткової частини бюджету ЄС є найбільшою? а) Європа як глобальний гравець.

- б) сталий розвиток: природні ресурси; в) безпека та громадянство;
- г) інтелектуальний та всеохоплюючий розвиток;

9. Яка основна сутність напряму Жана Моне в рамках програми Еразмус+?

а) фінансування Європейським Союзом заходів, спрямованих на стимулювання викладацької та дослідницької діяльності, поширення знань про ЄС, осмислення та полеміки щодо євроінтеграційних процесів;

б) українські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу на умовах повного фінансування українською стороною;

в) американські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу.

10. Чи змінюється ціна години викладання за програмою Жана Моне в залежності від країни-грантоотримувача?

- а) ні.
- б) так;

11. Чи повинен університет, що відправляє студента на навчання за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» визнавати результати його екзаменаційної сесії в закордонному навчальному закладі? а) ні.

- б) так;

12. Яка максимальна кількість країн-грантоотримувачів може бути за напрямком Проект Жана Моне?

- а) одна;
- б) мінімальна кількість країн-грантоотримувачів – дві. в) дві;

13. Чи може український навчальний заклад бути координатором за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+»? а) ні; б) так.

14. На який період розрахована реалізація проекту за напрямом Проект Жана Моне? а) три роки;

- б) п'ять років.
- в) від дванадцяти до двадцяти чотирьох місяців;

15. До зовнішніх позитивних передумов створення ЄС відносяться:

а) Мала площа Європи – просторова близькість країн; обмеженість ресурсів; прагнення підприємств розширити ринки; взаємопроникнення капіталу; використання переваг економіки масштабу; близькість рівнів економічного розвитку;

б) Конкуренція з США, Азіатсько-Тихоокеанський регіоном; прагнення запобігти війнам;

в) Конкуренція між фірмами і організаціями країн; націонал-патріотичні погляди населення; національні стратегічні інтереси.

16. Які можливі види діяльності за напрямком Проект Жана Моне? а) організація конференцій, семінарів, круглих столів;

б) розроблення новітніх освітніх продуктів з євроінтеграційної тематики, створення віртуальних класів;

в) міжінституційна співпраця з метою спільного розроблення та викладання курсів, європеїзації навчальних програм, особливо коли вони не пов'язані із питаннями європейської інтеграції.

г) надбання нових знань, розроблення і верифікація нових теорій і методологій, інструментів і механізмів сприяння європейській інтеграції;

д) розроблення та застосування інструментів самопідготовки і саморозвитку, спрямованих на розвиток активного громадянства;

17. Напрямок «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» передбачає:

а) українські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу на умовах повного фінансування українською стороною;

б) європейські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу;

в) американські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу.

18. Яка група країн ЄС характеризується найвищим рівнем бюджетного фінансування (із загального бюджету ЄС) на душу населення за період з 2004 до 2017 рр.?

а) Німеччина, Чехія, Великобританія. б) Словаччина, Чехія, Угорщина;

в) Бельгія, Польща, Швеція;

19. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямком Проект Жана Моне?

а) 60 тис. євро. б) 30 тис. євро;

в) 50 тис. євро;

20. На який період розрахована реалізація проекту за напрямком Модуль Жана Моне? а) п'ять років.

б) дванадцять місяців; в) три роки;

Комплект тестів № 3

1. До структури доходів бюджету ЄС включають:
  - а) сільськогосподарські збори з імпорту і фіксований збір на цукор та ізоглюкозу, вироблені у ЄС;
  - б) інші ресурси.
  - в) частка від ВВП країн-членів;
  - г) усі види мита та збори, які стягуються при перетині зовнішніх кордонів ЄС; д) фіксована ставка відрахувань від суми ПДВ, яку стягують країни-члени;

2. На який період розрахована реалізація проекту за напрямом Проект Жана Моне?
  - а) від дванадцяти до двадцяти чотирьох місяців;
  - б) три роки; в) п'ять років.

3. Які напрями діяльності передбачаються програмою Жана Моне:
  - а) порівняльні дослідження, якщо вони стосуються різноманітних інтеграційних процесів у світі (наприклад, порівняння перебігу інтеграційних процесів у ЄС та NAFTA - Південноамериканській зоні вільної торгівлі).
  - б) дослідження ролі ЄС у глобалізованому світі, сприяння активному громадянству та діалогу між різними народами і культурами;
  - в) комплексні, багатоаспектні розвідки усіх процесів, що відбуваються в Європі, з особливим наголосом на євроінтеграційних процесах;

4. На який період студент може поїхати на стажування за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» в рамках одного проекту?
  - а) від трьох місяців (або один навчальний семестр) до дванадцяти місяців; б) від п'яти днів до двох місяців;
  - в) від одного до чотирьох років.

5. Який дедлайн для подачі проектних заявок за програмою Жана Моне?
  - а) вересень кожного року.
  - б) лютий кожного року;
  - в) ніяких часових обмежень немає;

6. Яка група країн з переліку не входить до ЄС?
  - а) Бельгія, Італія, Люксембург, Німеччина, Франція; б) Румунія, Болгарія, Угорщина.
  - в) Норвегія, Шотландія, Швейцарія;

7. Яка група країн ЄС характеризується найвищим рівнем бюджетного фінансування (із загального бюджету ЄС) на душу населення за період з 2004 до 2017 рр.?
  - а) Бельгія, Польща, Швеція;
  - б) Словаччина, Чехія, Угорщина;
  - в) Німеччина, Чехія, Великобританія.

8. Внесок до доходної частини бюджету ЄС якої групи країн з переліку є найнижчим (у % до ВВП)?

а) Греція, Великобританія, Австрія, Швеція, Німеччина; б) Болгарія, Естонія, Польща.

в) Кіпр, Мальта, Люксембург;

9. Яка група країн ЄС характеризується найвищими показниками безробіття за період з 2001 до 2017 рр.?

а) Бельгія, Польща, Швеція;

б) Німеччина, Чехія, Великобританія. в) Греція, Іспанія, Хорватія;

10. Який мінімальний обсяг аудиторних годин на рік за напрямом Модуль Жана Моне?

а) 30 годин;

б) 40 годин;

в) 240 годин.

11. Яка група країн ЄС характеризується зменшенням середньої заробітної плати за період з 2001 до 2017 рр.?

а) Люксембург, Данія, Ірландія; б) Кіпр, Португалія, Чехія;

в) Польща, Хорватія, Естонія.

12. До негативних передумов створення ЄС відносяться:

а) Мала площа Європи – просторова близькість країн; обмеженість ресурсів; прагнення підприємств розширити ринки; взаємопроникнення капіталу; використання переваг економіки масштабу; близькість рівнів економічного розвитку;

б) Конкуренція з США, Азіатсько-Тихоокеанський регіоном; прагнення запобігти війнам;

в) Конкуренція між фірмами і організаціями країн; націонал-патріотичні погляди населення; національні стратегічні інтереси.

13. До внутрішніх позитивних передумов створення ЄС відносяться:

а) Мала площа Європи – просторова близькість країн; обмеженість ресурсів; прагнення підприємств розширити ринки; взаємопроникнення капіталу; використання переваг економіки масштабу; близькість рівнів економічного розвитку;

б) Конкуренція з США, Азіатсько-Тихоокеанський регіоном; прагнення запобігти війнам;

в) Конкуренція між фірмами і організаціями країн; націонал-патріотичні погляди населення; національні стратегічні інтереси.

14. Яка група країн ЄС характеризується найнижчим рівнем ВВП на душу населення за період з 2001 до 2017 рр.?

а) Німеччина, Чехія, Великобританія. б) Хорватія, Болгарія, Румунія;

в) Бельгія, Польща, Швеція;

15. При наявності в університеті проекту за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» за умови обрання студента на стажування йому покривають наступні витрати:

а) вартість навчання у закордонному університеті; б) витрати на отримання візи.

б) витрати на транспорт (у зв'язку із переміщенням в іншу країну), вартість навчання у закордонному університеті та додатково студент отримує щомісяця протягом всього періоду стажування стипендію у розмірі від 750 євро;

16. Чи повинен університет, що відправляє студента на навчання за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» визнавати результати його екзаменаційної сесії в закордонному навчальному закладі? а) так;

б) ні.

17. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямом Центр досконалості Жана Моне?

а) 100 тис. євро. б) 30 тис. євро; в) 50 тис. євро;

18. Чи можливо поїхати окремі особі без наявності проекту з кредитної мобільності у його навчальному закладі на стажування за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+»?

а) ні.

б) так;

19. Які країни з переліку є офіційними кандидатами до вступу в ЄС? а) Албанія,

Македонія, Чорногорія, Сербія, Туреччина;

б) Україна, Молдова, Грузія;

в) Норвегія, Шотландія, Швейцарія.

20. Яка група видатків у структурі видаткової частини бюджету ЄС є найбільшою? а) інтелектуальний та всеохоплюючий розвиток;

б) безпека та громадянство;

в) Європа як глобальний гравець.

г) сталий розвиток: природні ресурси;

Екзаменаційні білети для контролю знань

Білет №1

Завдання 1. (20 балів) Охарактеризуйте процес оцінювання проекту за напрямом Кафедра Жана Моне.

Завдання 2. (20 балів) Охарактеризуйте основні цілі та розділи програми Горизонт 2020..

Завдання 3. (60 балів, кожне тестове питання по 10 балів) 1.

Яка група країн з переліку не входить до ЄС?

- а) Бельгія, Італія, Люксембург, Німеччина, Франція; б) Норвегія, Шотландія, Швейцарія;
в) Румунія, Болгарія, Угорщина.

2. На який період розрахована реалізація проекту за напрямом Модуль Жана Моне? а) дванадцять місяців;
б) три роки; в) п'ять років.

3. Напрямок «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» передбачає:

а) європейські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу;

б) американські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу.

в) українські заклади вищої освіти можуть укладати угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу на умовах повного фінансування українською стороною;

4. Чи повинен університет, що відправляє студента на навчання за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» визнавати результати його екзаменаційної сесії в закордонному навчальному закладі? а) так;

б) ні.

5. Яка група країн ЄС характеризується найвищим рівнем бюджетного фінансування (із загального бюджету ЄС) на душу населення за період з 2004 до 2017 рр.?

- а) Німеччина, Чехія, Великобританія. б) Словаччина, Чехія, Угорщина;
в) Бельгія, Польща, Швеція;

6. Який дедлайн для подачі проектних заявок за програмою Жана Моне? а) ніяких часових обмежень немає;

б) вересень кожного року. в) лютий кожного року;

Білет №2

Завдання 1. (20 балів) Розкрийте сутність та цілі напрямку Проекти Жана Моне.

Завдання 2. (20 балів) Розкрийте особливості напрямку «Досконала наука» (Excellent Science) програми Горизонт 2020.

Завдання 3. (60 балів, кожне тестове питання по 10 балів)

1. Які групи країн з переліку входить до ЄС? а) Молдова, Мальта, Латвія.

б) Бельгія, Італія, Люксембург, Німеччина, Франція; в) Норвегія, Шотландія, Швейцарія;

2. Які категорії осіб можуть скористатись стажуванням за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+»?

- а) студенти, викладачі, адміністративний персонал;
- б) представники графських організацій, військові, медики.
- в) підприємці, урядовці, керівники вищих навчальних закладів;

3. Яка група країн ЄС характеризується зменшенням середньої заробітної плати за період з 2001 до 2017 рр.?

- а) Кіпр, Португалія, Чехія;
- б) Люксембург, Данія, Ірландія; в) Польща, Хорватія, Естонія.

4. До структури доходів бюджету ЄС включають:

- а) усі види мита та збори, які стягуються при перетині зовнішніх кордонів ЄС; б) фіксована ставка відрахувань від суми ПДВ, яку стягують країни-члени;
- в) інші ресурси.
- г) частка від ВВП країн-членів;
- д) сільськогосподарські збори з імпорту і фіксований збір на цукор та ізоглюкозу, вироблені у ЄС;

5. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямом Проект Жана Моне?

- а) 50 тис. євро; б) 60 тис. євро. в) 30 тис. євро;

6. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямом Кафедра Жана Моне?

- а) 100 тис. євро. б) 30 тис. євро; в) 50 тис. євро;

Білет №3

Завдання 1. (20 балів) Розкрийте сутність та цілі напрямку Кафедра Жана Моне.

Завдання 2. (20 балів) Розкрийте особливості напрямку «Соціальні виклики» (Societal Challenges) програми Горизонт 2020.

Завдання 3. (60 балів, кожне тестове питання по 10 балів)

1. Цільовою групою за напрямом Проект Жана Моне можуть бути? а) державні службовці різних рівнів;
- б) науковці, експерти, фахівці-практики, що залучені до євроінтеграційних процесів;
  - в) студенти, викладачі ВНЗ, коледжів та училищ;
  - г) учні, вчителі початкових та середніх шкіл; д) представники громадянського суспільстві.

2. Який мінімальний обсяг аудиторних годин на рік за напрямом Модуль Жана Моне? а) 30 годин;
б) 240 годин.
в) 40 годин;

3. Чи можливо поїхати окремі особі без наявності проекту з кредитної мобільності у його навчальному закладі на стажування за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+»?
а) так;
б) ні.

4. Чи повинен університет, що відправляє студента на навчання за напрямом «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» визнавати результати його екзаменаційної сесії в закордонному навчальному закладі? а) так;
б) ні.

5. До негативних передумов створення ЄС відносяться:
а) Конкуренція між фірмами і організаціями країн; націонал-патріотичні погляди населення; національні стратегічні інтереси.
б) Мала площа Європи – просторова близькість країн; обмеженість ресурсів; прагнення підприємств розширити ринки; взаємопроникнення капіталу; використання переваг економіки масштабу; близькість рівнів економічного розвитку;
в) Конкуренція з США, Азіатсько-Тихоокеанський регіоном; прагнення запобігти війнам;

6. До структури доходів бюджету ЄС включають:
а) інші ресурси.
б) усі види мита та збори, які стягуються при перетині зовнішніх кордонів ЄС; в) фіксована ставка відрахувань від суми ПДВ, яку стягують країни-члени;
г) сільськогосподарські збори з імпорту і фіксований збір на цукор та ізоглюкозу, вироблені у ЄС;
д) частка від ВВП країн-членів;

Білет №4

Завдання 1. (20 балів) Основні етапи подання проектної пропозиції в рамках напряму Кафедра Жана Моне.

Завдання 2. (20 балів) Особливості проектів підтримки молодих науковців в рамках програми Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA).

Завдання 3. (60 балів, кожне тестове питання по 10 балів)

1. Яка максимальна величина гранту, що буде профінансований ЄС за напрямом Центр досконалості Жана Моне?

а) 50 тис. євро; б) 30 тис. євро; в) 100 тис. євро.

2. Яка група країн ЄС характеризується найвищими показниками регіональної диспропорції за період з 2001 до 2017 рр.?

- а) Греція, Болгарія, Румунія;
- б) Німеччина, Чехія, Великобританія. в) Бельгія, Польща, Швеція;

3. Напрямок «Міжнародна кредитна мобільність» програми «Еразмус+» передбачає:

а) українські заклади вищої освіти можуть укласти угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу на умовах повного фінансування українською стороною;

б) американські заклади вищої освіти можуть укласти угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу.

в) європейські заклади вищої освіти можуть укласти угоди про мобільність із партнерами з усіх країн світу для обміну студентами та працівниками своїх закладів вищої освіти із такими ж закладами з інших країн світу;

4. До зовнішніх позитивних передумов створення ЄС відносяться:

а) Мала площа Європи – просторова близькість країн; обмеженість ресурсів; прагнення підприємств розширити ринки; взаємопроникнення капіталу; використання переваг економіки масштабу; близькість рівнів економічного розвитку;

б) Конкуренція між фірмами і організаціями країн; націонал-патріотичні погляди населення; національні стратегічні інтереси.

в) Конкуренція з США, Азіатсько-Тихоокеанський регіоном; прагнення запобігти війнам;

5. Чи змінюється ціна години викладання за програмою Жана Моне в залежності від країни- грантоотримувача?

- а) так;
- б) ні.

6. Внесок до доходної частини бюджету ЄС якої групи країн з переліку є найнижчим (у % до ВВП)?

- а) Греція, Великобританія, Австрія, Швеція, Німеччина; б) Кіпр, Мальта, Люксембург;
- в) Болгарія, Естонія, Польща.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи, які використовуються при викладенні та засвоєнні матеріалу дисципліни:

- аналітичний метод передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин (що стосується визначень з дисципліни, класифікації категорій тощо);

- синтетичний — це метод, який передбачає теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета й явища в одне ціле (формування та управління активами і інвестиційним портфелем тощо);

- дедуктивний метод передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

За рівнем самостійної розумової діяльності студенти використовують такі методи навчання: проблемний виклад, дослідний, частково-пошуковий.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед учнями проблемних задач, розв'язуючи які, вони під керівництвом учителя активно засвоюють нові знання, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості.

11. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватися шляхом усного та письмового опитування, розв'язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи R _{НР}	Рейтинг з додаткової роботи R _{ДР}	Рейтинг штрафний R _{ШТР}	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

$$0,7 \cdot (R_{(1)ЗМ} \cdot K_{(1)ЗМ} + \dots + R_{(n)ЗМ} \cdot K_{(n)ЗМ})$$

$$R_{НР} = \frac{\dots}{\dots} + R_{ДР} - R_{ШТР}, K_{ДИС} \text{ де}$$

$R_{(1)ЗМ}, \dots, R_{(n)ЗМ}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{(1)ЗМ}, \dots, K_{(n)ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{ДИС} = K_{(1)ЗМ} + \dots + K_{(n)ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи; $R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K_{(1)ЗМ} = \dots = K_{(n)ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$0,7 \cdot (R_{(1)ЗМ} + \dots + R_{(n)ЗМ}) R_{НР} = \dots + R_{ДР} - R_{ШТР} \cdot n$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{НР}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Офіційний сайт програми Еразмус+ . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/>

2. Офіційний сайт програми Жан Моне . [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/jean-monnet-activities-2017_en

3. Офіційний сайт програми Горизонт 2020 . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

Допоміжна

1. Офіційний сайт України програми Еразмус+ . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/>

2. Офіційний сайт програми Горизонт 2020 . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://h2020.com.ua/uk/>